

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „ZZZ.LT“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-12-08 Nr. 12R-108

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus pavaduotojos, atliekančios direktoriaus funkcijas, Neringos Baronienės (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkė), direktoriaus pavaduotojo Gintauto Mišeikio, Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos Mildos Deimantės bei Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje išnagrinėjo bylą pagal Kauno valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau - Tarnyba) 2016-10-27 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 33RĮP-17 (toliau – Protokolas) dėl UAB „ZZZ.LT“ (įmonės kodas 304106541, adresas L. Stuokos-Gucevičiaus g. 1, Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-10-31 gavo Tarnybos 2016-10-27 raštu Nr. 33S-(33.6)-1009 persiūtą Protokolą Nr. 33RĮP-17 dėl UAB „ZZZ.LT“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tarnyba protokole nustatė, kad UAB „ZZZ.LT“, reklamuodama maisto produktą – „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“, naudoja teiginius, kuriais nurodoma ir užsimenama apie žmogaus ligų gydymo ir profilaktines savybes, kai tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Tarnyba protokole nustatė, kad minėta reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.zzz.lt.

Tarnyba Protokole nustatė, kad UAB „ZZZ.LT“, reklamuodama maisto produktą „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“ naudojo teiginius:

„<...> papildo maistą Omega-3, Omega-6, Omega-9 riebalų rūgštimis bei vitaminais D ir E, kurie būtini palaikyti sveikas organizmo funkcijas. Skirtas imuninės sistemos, nervų sistemos stiprinimui, gerina bendrą odos būklę: ją drėkina, atstato jos elastingumą, skatina negiliųjų raukšlelių mažėjimą. Omega-3, Omega-6, Omega-9 riebiosios rūgštys gerina regėjimą, padeda virškinimui, smegenų ir širdies veiklai, gerina sąnarių būklę“; „Vitaminas D žmogaus organizmui yra reikalingas kaulų stiprinimui, imuninei, nervų sistemai. Dėl saulės trūkumo organizmas Vitamino D turi gauti papildomai su maistu, kadangi vitamino D organizmas negamina. Vitaminas D yra tirpus riebaluose, todėl kanapių produktai dėl aliejingumo yra puiki terpė gauti papildomo vitamino D. Vitaminas E tirpus riebaluose, todėl kanapių produktai dėl aliejingumo yra gera terpė vitamino E įsisavinimui. Vitaminas E – svarbus antioksidantas, saugo organizmą nuo laisvųjų radikalų žalingo poveikio, slopina daugelio kenksmingų medžiagų, sukeliančių riziką susirgti vėžiu, poveikį. Taip pat vitaminas reikalingas ląstelių membranų stabilumui palaikyti, saugo arterijų vidinę sienelę nuo kalkėjimo, aterosklerozės, skatina gyti žaizdas, stiprina organizmo imunitetą, gali

apsaugoti nuo kenksmingo ultravioletinių spindulių poveikio. Vitaminas E neleidžia atsirasti arba šalina jau atsiradusius kraujotakos pažeidimus, nes sumažina kraujo krešėjimą ir neleidžia susidaryti trombamams“.

Tarnyba Protokole nustatė, kad UAB „ZZZ.LT“ pateikė informaciją, kuri neatitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos, kuri nustato, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų..

Tarnyba protokole nurodė, kad UAB „ZZZ.LT“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą.

Protokole lengvinančia aplinkybe laikoma tai, kad bendrovė bendradarbiavo, teikė prašomus dokumentus.

UAB „ZZZ.LT“ Protokole nurodė, kad nesiekė klaidinti vartotojų ar skleisti informaciją apie prekės gydomąsias savybes. Bendrovė nurodė, kad interneto tinklalapyje www.zzz.lt pateikta informacija buvo bendro pobūdžio informacija apie vitaminus, esančius kanapių sėklose. Bendrovė nurodė, kad informacija apie prekę buvo skelbiama nuo 2016-08-31, todėl negalėjo padaryti žalos ar paveikti vartotojų.

Tikslus reklamos sklaidos laikotarpis Protokole nenustatytas, tačiau UAB „ZZZ.LT“ Protokole nurodė, kad informacija apie prekę buvo skelbiama nuo 2016-08-31.

2016-10-20 Tarnybai pateiktame rašte UAB „ZZZ.LT“ nurodė, kad informacija apie lukštentas kanapių sėklas interneto tinklalapyje buvo gauta iš tiekėjo, informacija buvo bendro pobūdžio, kuri yra viešai prieinama, jos pateikimo forma neskatinu minėto produkto pirkimo, o nurodyti vitaminai ir jų savybės neleido spręsti apie reklamuojamų lukštentų kanapių sėklų gydomąsias savybes. Bendrovė nurodė, kad produkto aprašyme buvo pateikta apie kanapių sėklose esančių vitaminų naudą, nenurodant, kad kanapių sėklos turi gydomųjų ar profilaktinių savybių. Bendrovė nurodė, kad pateikiant informaciją apie vitaminus buvo siekiama suteikti papildomą informaciją pirkėjui apie produkto sudėtyje esančias medžiagas ir jų savybes.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-12-01 gavo UAB „ZZZ.LT“ atstovės (2015-11-10 Atstovavimo sutartis Nr. 0128) advokatės Evelinos Davidavičiūtės raštą, kuriame atstovė nurodė, kad informacija apie lukštentas kanapių sėklas interneto tinklalapyje www.zzz.lt buvo bendrojo pobūdžio ir neskatinu minėto produkto pirkimo, o nurodyti vitaminai ir jų savybės neleido spręsti apie reklamuojamų lukštentų kanapių sėklų gydomąsias savybes. Atstovė nurodė, kad produkto aprašyme buvo pateikta informacija apie kanapių sėklose esančių vitaminų naudą, tačiau nenurodant, kad kanapių sėklos turi gydomųjų ar profilaktinių savybių. Atstovė nurodė, kad UAB „ZZZ.LT“ reklamoje nurodyta informacija apie vitaminus buvo siekiama suteikti papildomą informaciją pirkėjui apie bendrai žinomą teigiamą vitaminų poveikį asmens organizmui, o ne siekiant suklaidinti vartotoją dėl reklamuojamo produkto sudėtyje esančių medžiagų ir jų savybių. Atstovė nurodė, kad 2016-08-31 nurodyta informacija apie produktą nebėra talpinama interneto tinklalapyje www.zzz.lt, o UAB „ZZZ.LT“ darbuotojai yra apmokyti ir supažindinti, kokią informaciją, remiantis 2011 m. spalio 25 d. Europos parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1169/2011 bei 2011 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 432/2012, galima skleisti, o kokios ne. Atstovė nurodė, kad UAB „ZZZ.LT“ nepažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto, todėl Tarnybos Protokole išdėstytos išvados yra nepagrįstos. Atstovė nurodė, kad prašo šią bylą nutraukti.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine

komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo.

Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, kad maisto produkto „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“ reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.zzz.lt, yra susijusi su UAB „ZZZ.LT“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus bendrovės produktus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl UAB „ZZZ.LT“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru įspūdžiu apie prekę (jos pakuotė, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „ZZZ.LT“ maisto produkto „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“ reklama turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas minėtų maisto produktų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, perskaitęs ar išgirdęs UAB „ZZZ.LT“ minėto maisto produkto reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti įspūdį, kad šis maisto produktas pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis ir kitomis savybėmis, kurių neturi, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

UAB „ZZZ.LT“, reklamuodama maisto produktą „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“ naudojo teiginius:

„<...> papildo maistą Omega-3, Omega-6, Omega-9 riebalų rūgštimis bei vitaminais D ir E, kurie būtini palaikyti sveikas organizmo funkcijas. Skirtas imuninės sistemos, nervų sistemos

stiprinimui, gerina bendrą odos būklę: ją drėkina, atstato jos elastingumą, skatina negiliųjų raukšlelių mažėjimą. Omega-3, Omega-6, Omega-9 riebiosios rūgštys gerina regėjimą, padeda virškinimui, smegenų ir širdies veiklai, gerina sąnarių būklę“; „Vitaminas D žmogaus organizmui yra reikalingas kaulų stiprinimui, imuninei, nervų sistemai. Dėl saulės trūkumo organizmas Vitamino D turi gauti papildomai su maistu, kadangi vitamino D organizmas negamina. Vitaminas D yra tirpus riebaluose, todėl kanapių produktai dėl aliejingumo yra puiki terpė gauti papildomo vitamino D. Vitaminas E tirpus riebaluose, todėl kanapių produktai dėl aliejingumo yra gera terpė vitamino E įsisavinimui. Vitaminas E – svarbus antioksidantas, saugo organizmą nuo laisvųjų radikalų žalingo poveikio, slopina daugelio kenksmingų medžiagų, sukeliančių riziką susirgti vėžiu, poveikį. Taip pat vitaminas reikalingas ląstelių membranų stabilumui palaikyti, saugo arterijų vidinę sienelę nuo kalkėjimo, aterosklerozės, skatina gyti žaizdas, stiprina organizmo imunitetą, gali apsaugoti nuo kenksmingo ultravioletinių spindulių poveikio. Vitaminas E neleidžia atsirasti arba šalina jau atsiradusius kraujotakos pažeidimus, nes sumažina kraujo krešėjimą ir neleidžia susidaryti trombam“.

Kaip minėta aukščiau, UAB „ZZZ.LT“ interneto tinklalapyje www.zzz.lt pateikiama informacija apie maisto produktą - „Ekologiškos lukštentos kanapių sėklos, 200g“ galėjo nepagrįstai sudaryti įspūdį, kad jie padės nuo aukščiau minėtų sveikatos sutrikimų ir turės profilaktinį poveikį organizmui. Atsižvelgiant į tai, teigtina, jog reklamoje pateikta informacija galėjo daryti poveikį vartotojų ekonominiam elgesiui, t.y. paskatinti vartotojus įsigyti UAB „ZZZ.LT“ reklamuojamą maisto produktą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „ZZZ.LT“ minėtas maisto produktas nėra vaistinis preparatas, todėl jis negali būti reklamuojamas nurodant vaistinių preparatų savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus bei maisto papildus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų bei maisto papildų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „ZZZ.LT“, reklamuodama minėtą maisto produktą, vartojo teiginius, kuriais nurodė ir užsiminė apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, o tai neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų.

Tuo UAB „ZZZ.LT“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas.

3. Dėl UAB „ZZZ.LT“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad UAB „ZZZ.LT“ teisės aktus pažeidžiančią reklamą skleidė apie 1 maisto produktą. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, jog skleista minėto maisto produkto reklama galėjo būti aktuali asmenims,

turintiems įvairių sveikatos sutrikimų - sergantiems ateroskleroze, kraujotakos ir nervų sistemos ligomis, taip pat asmenims, turintiems virškinimo sutrikimų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad UAB „ZZZ.LT“ minėto maisto produkto reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.zzz.lt, taigi pasiekiami ne regioniniu, o nacionaliniu mastu. Atsižvelgta į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-08-11 nutartimi Nr. A492-2642/2011 konstatavo, jog informacija internete yra prieinama žymiai didesnei daliai vartotojų negu spausdintuose leidiniuose, todėl pažeidimo mastas turi būti vertinamas kaip didelis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad UAB „ZZZ.LT“ produktų reklamą buvo skleidžiama nuo 2016-08-31.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad UAB „ZZZ.LT“ pašalino teisės aktus pažeidžiančią informaciją, geranoriškai bendradarbiavo, teikė prašomus pateikti dokumentus.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 bei 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų pažeidimą skirti UAB „ZZZ.LT“ 900 (devynių šimtų) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarimo dėl baudos paskyrimo priėmimo dienos turi būti sumokėta į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Neringa Baronienė